

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ivsti Lipsi[i] Sapientiae Et Litterarvm Antistitis Fama
Postvma**

Lipsius, Justus

Antverpiae, 1629

Cap. V. An sensus suos de Religione apud Battauos presserit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70662)

mihi reddidi, patrię reddidi: nec victricem, victamve partem, sed causę æquitatem secutus; & apud quam securè me retegerem, id est pectus recluderem, Catholicè, & vt pressius etiam aliquid, Romanè à parentibus e ductum. Satis, ac nimum etiam diu inter contumacia Battauię tuę vada adhæserat hæc ratis: impegerátque non semel ad rupem illam periclitaturę salutis. non quòd quidquam illius altiùs infedisset menti; affricuerat tamen aliquid noxij sui succi: vnde illa nata, liberioris opinationis, scriptionis. Vidit Deus, & quam semper colui, Dei mater, longiùsque à statione errantem scapham diuino re flatu suo ad tutiora compulit. Ita perpetim mitis & benigna Domina nostra est, lapsos erigit, & seruatum it eos ipsos, qui se perdunt. Tu hęc obgannis: ast ego & euentibus omnis æui & exemplo meo non vno doctus, credo, ab hac vnâ, post illum, omne bonum.

CAP. V.

An sensus suos de Religione apud Battauos presserit.

REDANIVS. Sensus de Religione tuos intimos, quoad vixisti in Battauis, studiosè pertinaciterq; pressisti; memor, & superioris temporis exēplis doctus, quid tibi à feritate Hispanicâ, si quando superior foret, immineret. Nunc nihil est in partibus illis tam vanum, superstitiosum, anile, absurdum, quod non præ te feras, profitearis, laudes, propugnes.

LIPSIVS. Substringe aurem breuiter ac liberè dicturo: si quid non ad gratiam aut gustum tuum erit, sustine & tolera. Pressi apud vos de Religione mētem meam. in quo si silentio peccaui, peccatum fateor. neque hoc silentiū meum, testatione vnâ, vbi tempus fuit, leniui, sed spongiâ deleui: imò pro timore meo vano, meliora maioráq; illi genti reposui. Neque ego aliam personam nunc indui, veterem exui. Semper mihi (ò tu qui vides & scrutaris has fibras!) semper stetit infixam menti Religio vera, à maioribus tradita. quam & palàm loquimur & profitemur. semper hic sensus, antiquare in Religione, &
cum

cum maioribus sapere: nec hunc calumnia aut vis vlla, non dicam exuret nobis, sed exuret. Neque eo tamen inficias, non semper palàm professum. quo bono, aut cui? Semper hoc videndum ciui bono, ne sine emolumento Reipublicæ & suo; imò ne omnino res eat turbatum, intempestiuâ licentiâ, aut ardore in fumum abituro. Displicent in Republicâ non pauca, fors & pleraque omnia; videat an malo remedium reperiat. Non inuenit? sed nec perimat ægrum corpus, & quod inualetudine suâ extrema minatur. Prudentis medici est, in desperatâ valetudine, non adhibere desperata medicamina, quæ plerumque tardè gradienti ægro, præcipitio consulunt. ergo naturæ illum relinquit, & suggerit quædam in robur & leuamentum, si fors victrix natura mali, pulsâ quâ opprimebatur malignitate, reualescat: aut vt ægrum suum paullatim robustiori medicabulo paret, dum crescunt vires, generosiori medicamini respondententes.

At L I P S I V S hîc tacebat. Ita soleo: nec monita spargere non audienda. Ego qui sum, qui aduerso ferar æstu & ventis? aut qui turbatum iam flumen, turbem etiam magis? heus bone, non soleo. Audire, & vbi res tempûsque ferunt monere; hoc soleo: si negant, si deest concio, transire, quasi non mea, quasi aliena, quasi alterius foculi ahenum, alterius cellæ vinum. hoc soleo. hoc meum. hoc L I P S I est, eritque cum bono Deo, à quo hæc manant, ad quem & refero, cum vni illi debeam.

Verùm silui: & repressi intimos sensus meos de Religione, quoad apud Battanos vixi. Factum. nam cui retegerem, aut quo bono? æuum & homines ignorare mihi videntur, qui aliud volunt à silentio. & rerum hic status, non viros quaerit, qui audire norint & silere? an à scholâ & vmbra adolescentulos, quibus omnis prudentia in linguâ? Miserum L I P S I V M, qui in hanc ætatem inciderit, in quâ nihil tam prouidè fieri potest, quod non vellicare malignitas consuevit. Ego in eâ Republicâ prudenter de Religione verbum iniicerem, quæ variam in primis & miscellam Religionem induxit, stabiliendo vt putabat sceptro? ego meam interspargerem, qui vnâ, & vnâ tantum, in vnâ Republicâ semper probaui? qui risi

Aegy-

Aegyptios Reges? Ofatuos! Vnionis auctor Religio vna; eâ confusâ semper turbæ. ita sensi, nec quidquam muto. tu variam dilaudas, & quæ ex cuiusque voto fabricata: quia libertatis hîc species. ego hanc à Republicâ repellendam iudico. Vter iustius?

Nam quod de libertate inclamas, vbi prudentia tua, si eam in cuiusque delectu ponis? etiam criminum? etiam scelerum? etiam immanium flagitiorum? nam si in his libertatem tollis, & præscindis hunc funem, quid respondebis? Liber homo natus est, & in manu iudicij sui positus: tu quid negas, quod natura illi concessit? Bono illius negas? quid si illenolit hoc bonum? imò, permitti sibi quod vult velit, tamquam bonum; cùm sibi persuaserit, omnis fastigium boni, in quiduis agendi libertate consistere? Quid respondebis inclamanti; Quid libertatem adimis, qui non concessisti? naturæ munere hanc accepi: quid inuolas in illius dona? quid concessam violentas potestatem? Tu verò nihil his motus, improbam, & in Reipublicæ perniciem natam libertatem tollis, etiam propositis pœnis. quid ergo libertatem concedis in delectu summi Dei? aut quod crimen maius, inuolare in alienas facultates, sanguinem fundere, an de Idololatriâ cenferi? alij Deo cadere, alij supplices manus tollere, alij litare? hoc volo, alium pro Numine, optimo, maximo habere; verum Numen negare? In Republicâ vestrà, si magistratus, si Imperatores bellicos publicè designatos, non admittat priuatus aliquis, aut è mente suâ alios deligat quibus pareat; non continuo crux & ignis? & in alterius Dei delectu, nemo vel crinem turbet? Iam quid aliud volunt, qui in fidei rebus, pro suo singuli arbitrato, aliud atque aliud statuunt? nam ab vno Deo, non nisi doctrina eadem: hanc eadem ditatem quicumque tollit, & pro illâ variam mutuoque pugnantem statuit; varios, necessum, mutuoque pugnantes, primos summosque pugnantium rerum auctores statuat. neque enim ab vno Deo, si Deus est, de vnâ eademque re, tot aduersantia, inuicemque se interimentia pronuntiata enasci possunt. Et Deus, si Deus est, verus est, adeoque ipsa veritas est. at hæc vna est, si veritas est; plura falsitas admittit. Verum quid-

quid est, non nisi vnum est. Quis ergo paullò prudentior probare illam Rempubicam poterit, quæ plures, id est falsos (nam id consequitur) deos instituit, firmandi sui causâ? facit hoc, quicumque plures Religiones statuit. Vnius enim Dei, cultus vnus, Religio vna, doctrina vna est. Non mihi ergo talis Respublica, sed tyrannis. nam legitima illa salutem subditorum præcipuum habet, imò vnicum finem. In hoc ergo omnes miscellæ Religionis Respublicas culpo, non modo vt impias, sed etiam vt improuidas. nam quæ hæc securitas ab alienâ turbâ? à dissentientibus in summâ re animis? infirma. Neque ego Rempubicam vllam perennaturam putauerim, vbi in animorum dissidijs aut odijs, ij qui regunt, qui reguntur. partes enim factionesque erunt: & in te hi vel illi insurgent, si tu pronior in hos vel illos. exemplo illud Aegyptij docuerunt. & quod regnum magis anceps, varium, imò & cruentum, quàm illud, fuit? historiæ legantur. Expecto quid tu respondeas, & quo acumine hæc expungas. Decurris ad Iulianum? non nego, exemplum est, vestro simile. numquid probum? Ammianus ita narrat: *Ut dispositorum roboraret effectum, dissidentes Christianorum Antistites cum plebe discissâ in palatium intromissos monebat, vt ciuilibus discordijs consopitis, suæ quisque religionis seruiret intrepidus. quod agebat ideò obstinatè, vt dissensiones augente licentiâ, non timeret vnanimitatem postea plebem: nullas infestas hominibus bestias, vt sunt sibi feralibus plerisque Christianorum, expertus.* Nota, nota. Duo spectauit. primùm, securitatem suam ab hoc Christianorum dissidio: secundò, exitum ipsum Religionis, quam licentiâ hac fecabat, & quasi deducebat in varios doctrinarum riuos, vt ingens illud magni Veri flumè tolleret. Hęc Iuliani mens, quam Optatus Mileuitanus præuidit, & aperuit: *Eo modo putans Christianorum nomen posse perire de terris, si unitati Ecclesie, de quâ lapsus fuerat, inuideret, & sacrilegas dissensiones liberas esse permetteret.* Tu hæc si probas, parùm Christianus es; si improbas, parùm sanus es, qui imitaris: vt quid enim hanc lunam in te trahis? Et fide bonâ, quid magis Rempubicam firmat, quàm eorum qui præsunt, qui subsunt, animus vnus? & in vnâ re, summâ re, firma colligatio? Quid verò magis animos colligat, quam

quàm vnus Deus, vna Fides, vnum Baptisma? Hic amor non à superficie natus, qui quolibet vento deuertatur, sed ab intimis fibris, quem nemo sine fibris ipsis euellat. Atque hi tales solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Contrà vbi hæc varia, non ipsi dicunt, qui pro te dicunt, Aegyptij Reges & Iulianus? qui palàm fatentur, dissentientes religiones induxisse, vt subditi dissiderent? Tu si potes, aliud ex his euince, & doce pugnantes Religiones inducendas, vt subditi colligentur: nimirum per conciones & lectiones pugnantium doctrinarum: quæ quid sunt nisi flabra atque incitamenta turbarum? doce non esse. doce non facilè dissentire in externis, qui in sensu interno, & in salutis ipsâ summâ. Repeto. moue hanc omnis benè institutæ Reipublicæ anchoram, & firma si potes nauem. neque enim fieri potest, vt in tantâ varietate adeò ex æquo librata sit omnis Religio, vt non vna alteri præualeat. quæcumque talis est, non patitur æmulam? quæcumque subiacet, extra metum est? Silet fortè hæc oppressa. resumptura animos, si creuerit. si par priori, aut superior, an tacebit? exempla docent. Heu meum Belgium! orbi ludibrium debes. O Regnorum ille flos, vt emarcuit ab hoc vario imbre!

De superstitione quid dicam? Cicero tibi lumen præfert, ne quid libero nimis pede vageris: *Religioni parendum est, nec patrius mos contumaciter repudiandus est.* Et mihi quidem sedet, pio maiorum sensu, omnem hunc, qui apud nos est, cultum è salutis nostræ principibus defluxisse; etiam actiones, & quæ circa eas, tempora dico, modos, ornatum, splendorem forinsecus, aut in ipsis adytis. Tolle hæc, quæ tu vno Superstitionis nomine, refluat omnis exterior cultus; & cum hoc quidquid est internæ venerationis. Hinc Deus ab omni æuo prouidentissimâ curâ prouidit externum ritum: ne remoto hoc flabello, omnis cælestis ignis innatus animo, abiret in fauillas. Neque in vnâ Religione hoc tantum: in omni politico corpore eadem videbis. Seca quidquid externum, momento interna ruunt; & iam Regna nulla, Imperia nulla.

Verùm aliud olim dixi. O quoties eadem! Augustinus, antè Manichæus quàm noster; Ambrosius antè deorum cultor

cum Constantino : & Gallia ante Dionysium qualis fuit ? illius Reges ante Remigium quales ? quales ante Seruatium & Maternum Belgæ, ante VVillebrordum Battaui ? *Dixi tamen aliud.* Dixerim; & fors etiam scriptis aliud exciderit. non pœnitentiam olim talium ago ? atque hæc non satis est ad dicta scriptaque illa omnia vnâ spongiâ eluenda ? nec nouum in iuuentutis calore, calida quædam, & tamquam à musto spumea euaporari, quæ maturior ætas purget ab omni fæculentiâ. Et quis vestrûm, cuius non aliquod dictum factumque iuuentutis primæ, quod pœnitentia pœst correxerit, quod factum dictumve nollet ? Ac nescio, an humanum sit numquam labi. Audi eloquentiæ flumen: Οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων ὄντα, χωρὶς ἁμαρτιῶν. *Hominum nemo vitio caret.* Audi Suidam: Μὴδὲν ἀμαρτεῖν, ἔστι θεῶν, καὶ πάντα καθορθεῖν. *Deorum est, non peccare, & cuncta rectè facere.* Nescio denique an humanum, primæ illius ætatis,

Dum roseis venit umbra genis, vultusque recedunt,
cespitationes obiectare viro. Hac enim ratione, & iuuentutis ignorantiam, infantix inscitiam, cunarum balbutiem, fasciæ sordes obiectabis viro. quod quâ prudentiâ, tu iudica.

Quamquam si procul calumnia, & adnatus magnis liuor, vel me tacente, libri docent, quid in mediâ Battauiâ de Religione, & vnâ Religione senserim, nullius purpuram, nullius ferrum veritus. nec erubuit calamus palâm testari, quod ab vberibus altiùs imbiberam, quàm ciuilibus his nimbis exhauriri posset. Lege quisquis verum amas : nullius iudicium reformido, tantùm inuidia & odia semoueantur.

C A P. V I.

An nomen Christiani in Mariam mutet.

REDANIUS. Nomen in Baptismo datum transcribe Matri, & auctoribus ducibusque Iesuitis, da te in Sodalitium Hallense: vt ijsdem sacris initiatus, dehinc pro Christiano